

Součinnost při řízení operačních přesunů

Použitím jaderných úderů a účinky chemických zbraní v operacích počátečního období války bude docházet k náhlým změnám situace, za nichž budou muset vojska zahájit boj. Budou překonávat prostory rozrušení a velká pásma radioaktivního a chemického zamoření. V těchto podmínkách zvláště vyniká nepřetržitě a pevně velení vojskům, které musí zabezpečit jejich stálou bojovou pohotovost.

Jednou z hlavních zásad operací je nepřetržitý útok ve vysokých tempech. S jeho zabezpečením úzce souvisí organizace a řízení přesunů.

Zvláště důležitou otázkou je součinnost ve vševojskovém štábu při řízení operačních přesunů v průběhu operace. Zájem o tyto otázky u vojsk vedl redakci Vojenské mysli k přípravě besedy na toto téma. Cílem besedy je přispět k řešení problémů součinnosti ve vševojskovém štábu při řízení přesunů a podnítit diskusi čtenářů.

Besedují: podplukovník Ladislav Jaček,
podplukovník Karel Pezl,
podplukovník Vojtěch Machulda, CSc.,
podplukovník Antonín Janata.

1. V čem vidíte podstatu součinnosti jednotlivých složek štábu při řízení přesunů v průběhu operace?

S. Jaček: Podstata součinnosti ve vševojskovém štábu při řízení operačních přesunů spočívá v pochopení nutnosti **centralizace řízení přesunů**. Nelze připustit, aby kterákoli složka štábu pod tlakem času, který je pro průběh operace charakteristický, plánovala nezávisle přesun podřízených svazků a útvarů. Štáby druhů vojsk a speciálních vojsk nemohou vydat nařízení pro přesun bez dohovoru s operačním oddělením svazu. Naopak je však nutné, aby jednotlivé složky velitelství při organizaci a řízení přesunů aktivně spolupracovaly. Dosavadní praxe, kdy některé složky štábu předají k realizaci operační správě (oddělení) požadavek formou „chceme mít útvar . . . v prostoru . . .“ součinnosti ve štábu neprospívá.

Spolupráce spočívá v tom, aby **každá složka štábu přesuny svých podřízených plánovala tím, že zpracuje podklady pro přesun**, které obsahují: útvar (číslo proudu), délku proudu, prostor rozmístění, nový prostor rozmístění nebo prostor plnění bojového úkolu, nejvhodnější osu (osy) přesunu, rychlost přesunu, čas zahájení a ukončení přesunu — popřípadě i jiné otázky, které mohou průběh přesunu ovlivnit.

Na základě těchto požadavků začíná operační správa (oddělení) pracovat. Posoudí, zda požadavky jsou v souladu s rozhodnutím velitele, zda jsou prostorově a časově realizovatelné. V případě rozporů rozhodne, který proud bude mít na dané ose přednost, který útvar bude v požadovaném prostoru soustředěn. Navrhne jiné osoby a prostory a dohovory se s příslušným štábem.

Zpracované podklady a dohovor s jednotlivými štáby podstatně zkrátí dobu, kterou má operační správa (oddělení) k plánování vyhrazenou.

S. Machulda: To je správná zásada. U týlu frontu a armády je kromě toho důležité **zabezpečit nutnou prioritu operačních přesunů**. Centralizace řízení přesunů vyžaduje, aby velení všem útvarům a zařízením frontu se přesunulo na TVS frontu nebo armády. Týl frontu a armády samostatně plánuje přesuny, samozřejmě v úzké součinnosti s vševojskovým štábem na VS. Týl frontu a armády má síly a prostředky k zabezpečení operačních přesunů, tzn. vyčleněné komunikace podle nařízení náčelníka týlu frontu nebo armády, síly a prostředky k jejich obsluze, prostředky k týlovému zabezpečení přesunů apod.

S. Jaček: Důležitá podmínka, která ovlivňuje centralizaci přesunů, je **rozdělení prostorů bojové činnosti** (tj. včetně týlového — až po zadní týlovou hranici) **mezi jednotlivé stupně štábu**. Je třeba určit prostory, v nichž za řízení přesunů odpovídá štáb frontu a prostory odpovědnosti štábu armády. Kromě toho na těchto stupních se prostor rozdělí na operační a týlový. Centralizace při řízení přesunů pak znamená, že nadřízený vyšší štáb má právo i povinnost určit v prostoru podřízeného osy a čas těch přesunů, které plánoval. Nižší stupně tyto přesuny plně respektují.

S. Machulda: Operační štáb musí brát v úvahu úlohu týlu frontu při přisunu a odsunu i celkovou složitost činnosti týlu frontu k zabezpečení prvosledových armád nebo přesunujících se svazků apod.

S. Pezl: Význam centralizace přesunů zvyšuje i manévr raketových útvarů. Na stupni frontu přesuny jasně rozlišujeme — prostory bojovými a týlovými. **Na stupni armády požadujeme daleko větší centralizaci řízení všech přesunů** — vševojskových, raketových útvarů, prostředků technického zabezpečení frontu i armády, armádního týlu — **v prostoru bojové zóny**. Čím nižší stupeň velení, tím užší je centralizace. Na stupni divize řešíme ve své jednotě jak přesuny vševojskové, tak i týlové, protože operační přestávka jednoho dne v manévru týlových útvarů a zařízení bezprostředně navazuje na charakter a plynulost bojové činnosti prvního sledu.

S. Machulda: Podstatu součinnosti mezi operačním a týlovým štábem vidím především v tom, aby **týl v duchu rozhodnutí velitele a zámyslu zástupce pro týl zabezpečil operační přesuny**. Kromě toho je nutné docílit toho, aby nebyly přerušeny **týlové přesuny**. Např. při přesunu druhosledové armády nelze počítat s tím, že vševojskový štáb použije všechny komunikace na úkor činnosti týlu.

Výsledkem součinnosti vševojskového a týlového štábu je vydání předběžného týlového nařízení přesunovanému svazku nebo svazu a včasná příprava potřebných opatření v týlovém prostoru frontu. Armáda nebo divize musí být před zahájením přesunu týlově zabezpečena. To se projeví v konečném cíli přesunu, tzn. při zasažení a zahájení boje.

Důležité je vyčlenit i týlové frontové komunikace, tzn. za každou armádou rozvinované základní i pomocné komunikace v týlu frontu rozdělit mezi operační a týlové přesuny. Považuji za nutné, aby **pro potřeby týlu frontu zůstala za každou armádou alespoň jedna volná základní frontová komunikace** obsazená silničním vojskem týlu frontu.

Přerušení činnosti týlu frontu na 24 hodin znamená ztrátu asi 10—12 tisíc tun materiálu, tj. zhruba materiál pro 3 vševojskové armády na jeden den. Je to ztráta, kterou nelze během operace nahradit. Znamená prakticky snížení zásob o 15—20 %. Mají-li mít prvosledové armády na konci operace např. 70 % zásob a vyloučíme jednodenní přísun, klesnou zásoby na 50 %. To se potom odrazí v operačních přestávkách, kterými musí velitel vytvořit předpoklady k doplnění svazů.

S. Pezl: S podstatou součinnosti souvisí i promyšlená otázka plánování. Základ součinnosti pro operativní řízení přesunů v dynamice boje musí být bezpodmínečně v rozhodnutí velitele a v plánu operace. Tomu se dosud věnuje malá pozornost; v plánování operace bude dynamika operačních a týlových přesunů na sebe navazovat, zejména při zasazování druhých sledů — jak armády, tak i frontu. V určitých etapách se nevyhne snížení a omezení kapacity přísunu a odsunu. Nelze však říci jednoznačně, že v pásnu frontu bude vyřešen přísun za všemi armádami; může se ale stát, že v některé etapě komunikační systém neumožní manévry celým týlem na plné zabezpečení. O těchto otázkách je nutno uvažovat již při plánování operace a přesuny v základních otázkách zakotvit a sladit v plánu operace. To nám umožní operativněji řešit otázky materiálního a technického zabezpečení.

S. Jaček: Zasazujeme-li druhosledovou armádu nebo druhosledovou divizi, víme přibližně, který den a v kterém prostoru. Proto je možné **nejpotřebnější materiál předsunout do prostoru zasazení ještě dříve**, než ho dosáhnou vojska druhého sledu. To je možné vyřešit již v období plánování. Výhodou dnes je, že druhosledovou armádu zpravidla nezasazujeme do sražení jako celek, nýbrž postupně; i pásma zasazení jsou širší. Koordinace přesunů bude v tomto prostoru snazší než dříve.

S. Machulda: Údaje o snížení přísunu v důsledku zasazování druhosledové armády vycházejí z několika posledních operačních cvičení. Skutečnost, že druhosledovou armádu zasazujeme po divizích, činnost týlu frontu usnadňuje, zejména z komunikačního hlediska. K soudruhu Jačkovi mám připomínku o možnosti předsunout zásoby do prostoru zasazení druhosledové armády nebo divize. Budeme se o to vždy snažit a bude správné, aby se na tyto otázky součinnosti pamatovalo nejen při vlastním plánování přesunu, ale i při součinnosti mezi vševojskovým a týlovým štábem. Vševojskový štáb musí mít stále na paměti činnost týlu a vidět ji jako nepřetržitou činnost. Máme zájem na udržení nepřetržitosti přesunů, aby se dopravní prostředky používaly jako prostředky dopravní a ne jako prostředky, na kterých se materiál skladuje. Jak ukázala dopravní konference, **tempo přísunu materiálu v rámci týlu frontu (s překládáním a přerušováním) je 7,5 km/hod. Chtěli bychom dosáhnout 15—30 km/hod.** Průměrné tempo přesunu automobilních dopravních proudů 7,5 km/hod. je ztráta dopravní kapacity. Front má zpravidla dopravní kapacitu 20—25 tisíc tun; vyloučením překládání, zabezpečením nepřetr-

tržitosti a hlavně zrychlením přísunu můžeme zvýšit zabezpečení vojsk nebo snížit počet dopravních prostředků u týlu frontu a armády.

K zrychlení týlových přesunů přispívá i využívání denní doby pro přísun materiálu všeho druhu. Proto jsou u frontových automobilních praporů dva řidiči u každého vozidla. Je výhodné, aby se toto řešení uplatnilo i na nižších stupních; tím se zvýší využití dopravních prostředků, zlepší se technické zabezpečení apod.

S. Pezl: Připomínka s. Machuldy je typická nejen pro front, ale i pro nižší stupně, zejména v počátečním období války, kdy armády a divize mají nedostatečnou zásobovací a odsunovou kapacitu. Půjde prakticky o zrychlení tempa dopravy zásob bojujícím útvarům na úkor využití všech zásob, které jsou v mírových posádkách a v předsunutých skladech.

S. Jaček: Důležitou částí součinnosti v průběhu operace je spolupráce operačního a spojovacího oddělení. Dochází-li ke změnám určených os, je nutné dohovorit nové osy i se spojovacím oddělením příslušného štábu, abychom mohli využívat k dalšímu řízení přesunu stálých linkových pojítek, nebo aby pro rádiové a směrové spojení byly co nejvhodnější podmínky. Na to se mnohdy zapomíná; plánujeme osy přesunů a určujeme stanoviště pořádkových orgánů bez ohledu na to, jaké jsou spojovací možnosti pro velení.

S. Pezl: Jeden z důvodů, proč součinnost v přesunech maximálně centralizujeme, je požadavek mít stálý a spolehlivý přehled o radiální situaci v pásmu přesunovaných útvarů a svazků jak ve vševojskovém, tak i v týlovém štábu. Oba štáby ji vyhodnocují a na základě poklesu radiace upřesňují přesuny. Zejména v počátečním období války ovlivní radiální situace a hromadné použití chemických zbraní nepřítelem jak operační, tak i týlové přesuny. Čím hlouběji do týlu, tím vzrůstá význam přesné znalosti radiální situace, protože ve větší míře ovlivní rozhodnutí velitele a řízení vlastních přesunů.

S. Machulda: Možnosti vyhodnocování radiální situace v týlu frontu neodpovídají současným požadavkům. V týlu frontu bude účelné vytvořit obdobný způsob vyhodnocování jako na VS frontu a armády. Vytvořit radiální vyhodnocovací skupiny a vybavit silniční vojska týlu frontu prostředky pro vyhodnocování radiální situace včetně průzkumu z vrtulníků. V podstatě prostorový způsob činnosti silničního vojska vytvoří ideální předpoklady, aby týlový štáb předal včas vševojskovému štábu potřebné údaje o zamořených prostorech. V rámci součinnosti mezi vševojskovým a týlovým štábem nelze zapomínat na dohovor o vyčlenění os pro raketové útvary a raketové technické útvary. Týl frontu má nejlepší přehled o stavu komunikací a bude proto správné přesunovat tyto útvary po frontových základních komunikacích, které svými parametry zabezpečují přesun velké techniky. Potom je třeba dohovorit mezi vševojskovým a týlovým štábem organizaci týlu frontu před operačními přesuny, za přesunů a v prostoru zasazení přesunovaného svazku nebo svazu tak, aby organizace týlu odpovídala zámyslu rozhodnutí velitele frontu a zámyslu náčelníka týlu.

S. Pezl: Využití základních a pomocných komunikací vyššího štábu v pásmu činnosti podřízených je sporná otázka nebo otázka s nejasnými pohledy. Mám názor, že základní a pomocné komunikace frontu v pásmu armády lze v plném rozsahu, bez jakéhokoli omezení, využívat armádou do pohyblivé armádní základny

vto. Je to výhodné pro tyl frontu z toho důvodu, že tyto komunikace budou prozkoumány. Tím se podstatně sníží potřeba pracovních nároků na maximální využití komunikací podle plánované kapacity. Bude proto účelné v kalkulaci vševojskových štábů počítat s tím, že základní a pomocné komunikace, které v rozkazech nadřízeného náčelníka tylu jsou určeny armádě, budou maximálně z hlediska další potřeby frontu využívány a udržovány vojsky armády. Závažnější je, že z hlediska časové návaznosti (zejména pokud se týče včasného přesunu raketového vojska) je třeba využití těchto komunikací sladovat nejen prostorově, ale i podle časového harmonogramu jejich vyřízení.

2. Nejdůležitější otázkou je metodika práce štábu při řízení přesunů do prostoru bojové činnosti. Zejména vyřešení těchto problémů:

— Při přesunu musí být zabezpečena stálá bojová pohotovost útvarů, svazků a svazů, jejich rychlé rozvinutí a možnost zahájení boje z chodu.

— V případě nutnosti je možno změnit pásmo přesunu (pochodové osy) a obejít prostory a pásma rozrušení a zamoření.

— Týlové zabezpečení přesunů v průběhu operace.

S. Jaček: Otázku stálé bojové pohotovosti při přesunech je nutno řešit ze dvou hledisek. Za prvé jsou to **vnitřní opatření v prouděch k okamžité činnosti přesunujících se vojsk**, za druhé **vnější opatření nadřízeného štábu k vyrozumění velitele proudu o novém úkolu, popřípadě o nějaké úhroze**. K prvnímu hledisku. Přesun je zpravidla zároveň dobou odpočinku vojáků. Proto organizujeme taková opatření jako při odpočinku, např. dozorcí službu a hotovost. Velitelé proudů, velitelé vozů, řidiči, spojky, dozorcí, pozorovatelé a pořádkové orgány velitelů proudů plní bojové úkoly. Ostatní odpočívají. Na signál však musí být všichni schopni bojovat. Tomu je třeba při nočních přesunech vojska učit již v míru, abychom stálé bojové pohotovosti k plnění úkolů v průběhu přesunů dosáhli.

S. Pezl: Zvláště zdůrazňuji význam prostředků radiálního průzkumu a prostředků protivzdušné obrany, které v pochodovém proudu (bez ohledu na hloubku, v níž vojska přesunujeme) jsou v nepřetržité pohotovosti. Čím více se vojska přibližují k frontě, t. zn. k prostoru bojové činnosti, zesilují se prvky bezprostředního zabezpečení pochodového proudu a jejich členění do hloubky pochodové sestavy i do celého pásma přesunu. V tomto okamžiku narůstá i tíha na štáb z hlediska bezprostředního velení těmto prvkům. Vidíme, že sběr informací velitele přesunujícího se proudu se podstatně zvyšuje a rozšiřuje, tudíž že i permanence štábu v otázkách řízení přesunu co do intenzity narůstá s příchodem k frontě.

S. Jaček: Dodávám ke druhému hledisku bojové pohotovosti, které pochopitelně souvisí s otázkou velení. Vezměme si příklad: na 5–10 km od sebe vzdálených rovnoběžných osách se přesunují dva proudy různých svazků. Jeden proud je napaden jaderným úderem nebo silnější jednotkou protivníka, která proniká do sestavy přesunujících se vojsk. Tato situace vyžaduje, aby sousední přesunující se proud byl včas informován. Stopa po jaderném úderu může směřovat na tento proud nebo odražený protivník ustupuje směrem k tomuto proudu. My nemůžeme však vždycky zabezpečit, aby sousední proud mohl ihned příslušný velitel infor-

movat přímo. Zpravidla jde o informace cestou nadřízených velitelů ve velitelské síti a teprve k tomu veliteli, který má být upozorněn na nebezpečí. Tato cesta je velmi pomalá. Bylo by, podle mého mínění, výhodnější organizovat i za přesunu **součinnostní spojení sousedů**, podobně jako máme za útočné nebo obranné operace. Otázku součinnosti před zahájením přesunu vůbec podceňujeme. V rámci přípravy útočné operace vyčleňujeme určitý čas na organizaci součinnosti. Před přesuny, které tvoří naprostou většinu činnosti vojsk a jsou v současných podmínkách značně složité, však součinnost neorganizujeme. To je zřejmý nedostatek. Neděláme ani dost opatření (např. po stránce spojení) k tomu, abychom součinnost v průběhu přesunů udrželi. Myslím, že i na tuto stránku bychom měli při přípravě přesunů a v jejich průběhu hledět, aby byla stálá pohotovost zabezpečena.

V rádiovém spojení musíme **dosáhnout možnosti přímého otevřeného hovoru**, který bude automaticky šifrován a možnosti rychlého vyslání zprávy nebo hlášení z magnetofonového pásu.

První požadavek vyplývá z toho, že **signální tabulky nemohou vyjádřit všechny složitosti bojové činnosti**; kromě toho vznikají potíže při jejich použití, zejména časové ztráty.

Druhý požadavek je nutné uplatnit proto, **aby rádiová síť nebyla zprávami přetížena**. Tím ztěžujeme nepříteli odposlech, zaměření a zejména rušení rádiových stanic.

S. Pezl: Jeden z důležitých prvků zabezpečení vysoké bojové pohotovosti, právě z hlediska zabezpečení velení, je **maximální rádiová provozní kázeň**. Každý svazek, zejména přesunující se z hloubky, je cílem nepřátelského rádiového průzkumu. Praktické výsledky ukazují, že kvalita rádiového průzkumu je velmi dobrá a dává spolehlivé podklady pro plánování jaderných úderů. Proto požadujeme důsledné dodržování provozní kázně a utajení spojovacích prostředků. Za přesunu budou v provozu především stabilní spojovací prostředky pořádkových orgánů, jejichž zjištění rádiovým průzkumem neohrozí přesunující se svazky; přesunující se svazky budou používat pouze spojovací síť průzkumu a varování a postupně ty sítě, které zabezpečí velení v blízkosti fronty (VKV spoje s malým dosahem a minimální intenzitou vyzařování). Teprve se zahájením boje bude rozvinuta celá spojovací soustava.

S. Machulda: Ani z hlediska týlu nelze v žádném případě podceňovat otázku bojové pohotovosti, **tzn. pohotovosti k okamžitému týlovému zabezpečení svazků a svazů**, zasazených do boje. Je to především výhodné učlenění týlu k zabezpečení operace nebo boje; týl nesmí ovšem bránit volnosti manévru vojsk. Dále je to zásada mít **dostatek zásob na všech stupních**. Zkušenosti z přesunů ukazují, že velitelé tanků, velitelé vozů, řidiči nemají vžitou zásadu, aby při sebemenší zastávce doplňovali svá vozidla a uvolnili potřebné obaly. Stává se, že na stupni armáda, divize, popřípadě i pluk je dostatek zásob PHM; ovšem u tanku, vozidla jsou prázdné nádrže. Dokud velitelé nejnižších jednotek nebudou okamžitě soustřeďovat prázdné baňky a vyměňovat je za plné, nelze hovořit o plné bojové pohotovosti k plnění úkolů.

S. Janata: Důležitá součást bojové pohotovosti je **technická pohotovost vozidel**. Při operačních přesunech z hloubky, kdy proběh bývá až 1000 km, je ovlivněna u pásové techniky schopnost pásů k dalšímu přesunu. Příklad: Pásy vydrží prů-

měrně 2—2,5 tisíce km a potom se vyměňují. Při ujetí asi 1000 km můžeme v důsledku nerovnoměrného rozdělení proběhu pásů u útvaru počítat s tím, že průměrně 5—10 % pásové techniky má opotřeбенé pásy. 10 % tanků tankové divize, tj. 30 vozidel, znamená 60 pásů. Každý pás váží asi 1 t. Protože svazek veze (ve skladu svazku a útvaru) 10—12 pásů, je třeba jej doplnit asi 50 pásy, tzn., přisunout 50 t. Zásoby k pokrytí této potřeby nejsou v armádních skladech a přisunují se z frontových skladů. Počítáme s touto kalkulací: naložení pásů na 6 vozidel T-111 — 1 hod., přesun z OPFZ ke svazkům na vzdálenost 150—200 km — 5—7 hod., rozdělení materiálu v rámci svazku 3—4 hod., výměna pásů 3—6 hod., celková doba na výměnu pásů je asi 14—20 hod. Znamená to, že za 14—20 hodin lze počítat se zvýšením bojeschopnosti techniky tankové divize. Tuto dobu lze zkrátit tím, že každý tank poveze polovinu pásu.

S. Machulda: Nezbytnou součástí bojové pohotovosti týlu je včasná znalost situace přesunovaného svazu nebo svazku, aby zástupce pro tyl mohl včas reagovat na změny v operační nebo bojové situaci. To předpokládá velmi dobrou součinnost mezi vševojskovým a týlovým štábem a lze ji zabezpečit při přesunu tím, že týlová skupina bude u přesunujícího se VS a mimoto u týlového štábu bude rádiová stanice na příjmu.

S. Pezl: Jestliže jsme hovořili o tom, že jeden z předpokladů bojové pohotovosti je správné učenění týlu v sestavě přesunujících se vojsk, je přirozené, že tento požadavek platí především u bojových jednotek. Zejména proto, že sestava vojsk operačního přesunu na stupni armáda — druhosledová divize předpokládá i možnost rozvinutí svazku z chodu do střetného boje. Proto je zásada, aby uspořádání bojové sestavy všech prvků zabezpečení bojové činnosti v pochodových prouděch především plně odpovídalo možnosti rychlého manévru, řekl bych všestranného, s včasným rozvinutím palebných prostředků. Uspořádání bojové sestavy je také předpoklad, z kterého bude velitel vycházet při rozhodování k střetnému boji nebo při rozhodování k útoku z chodu na bránícího se nepříteli. V každém případě většina palebných prostředků bude v čele bojových sestav.

S. Machulda: Soudruh Pezl má pravdu. Dříve jsme ve snaze neodtrhnout tyl od vojsk umísťovali týlové útvary a zařízení v blízkosti fronty; tím jsme v podstatě vázali možnost manévru vojsky. Nový Polní řád řeší umísťování tylů všech stupňů ve větších hloubkách a jejich dělení do sledů. To zabezpečuje větší volnost manévru vojsky i plnění úkolů tylu.

S. Jaček: Hlavní otázku, metodiku práce štábu při řízení přesunu do prostoru bojové činnosti, řeší některé štáby tak, že vyčleňují zvláštní pomocné velitelské stanoviště — prostě určitou část štábu — které přesuny slaďuje a řídí. Nepokládám toto řešení za nejsprávnější, zejména z důvodů zabezpečení spojení a možnosti velení. Vyčleníme-li ze štábu určitou část a umístíme ji do jiného prostoru, i do středu pásma přesunu, potřebujeme nutně dvojí spojení: jednak na vlastní VS, jednak na pomocné VS. Myslím, že je účelné řídit přesuny přímo z VS, protože tam jsou nejlepší pracovní i spojovací podmínky k tomu, aby metodika práce štábu v průběhu řízení přesunu byla co nejlepší. Metodika řízení přesunů spočívá v podstatě v neustálé vzájemné informovanosti jednotlivých složek štábu a v centralizaci, o níž jsme hovořili v první otázce. Měli bychom se

počít z metod přesunů, které se organizují již v míru podobným způsobem, jaký bychom chtěli uplatňovat za války i z metod přesunů, které jsou vázány na určité dopravní cesty a na čas — železničních přesunů. Málo využíváme zkušenosti, které mají příslušníci ministerstva dopravy a správy vojenské dopravy, i když některé jejich metody jsou jiné.

S. Machulda: Souhlasím se soudruhem Jačkem, že není výhodné vytvářet pomocné VS k řízení přesunů. Z důvodů časových, spojovacích je rovněž výhodnější plánovat operační a týlové přesuny operační skupinou týlu přímo na VS, i když podmínky pro plánování z hlediska potřebných údajů týlového zabezpečení jsou na TVS výhodnější.

Mám svůj názor na plánování přesunů. Zvykli jsme si, že **operační přesuny** **plánujeme příliš podrobně**, v podstatě do minut. Není to ani reálné, ani nutné. Postačilo by např. v týlu frontu určovat pásma přesunu, místa a čas vstupu na komunikace, směr přesunu, dobu průchodu regulačními čarami, místo a dobu výstupu z komunikace. Ostatní údaje podrobného časového vymezení jsou prvním jaderným úderem do pásma přesunu nereálné a není v silách štábu, aby přesuny tak podrobně přepočítával.

S. Pezl: V metodice práce štábu upozorňuji ještě na jednu závažnou otázku — řízení operačních přesunů na vlastním teritoriu. Naše štáby si doposud nezvykle využívají prostředků, které teritoriální silniční síť dává k dispozici přesunujícím se vojskům. To znamená jak orgánů bezprostředně zabezpečujících provoz na komunikacích, tak i orgánů pořádkové služby a tím i jejich spojovacích prostředků. Zdůrazňuji, že v metodách práce přesunujícího se štábu svazku na vlastním teritoriu je nutné organizovat součinnost s příslušnými teritoriálními orgány řídicími přesuny v daném obvodu, tzn. v kraji nebo okrese. Svazek lépe využije orgánů pořádkové služby, kterých zvláště na delší přesuny nebude mít nadbytek.

S. Jaček: Nesouhlasím se s. Machuldou v otázce větší volnosti v plánování přesunů. Jestliže uznáváme zásadu centralizace řízení přesunů, musíme ji vidět i v prostoru a v čase, tzn. vidět určité komunikace a hodiny. Není např. správné nařídit, že divize druhého sledu armády se přesune v pásmu přesunu, v němž je možno volit čtyři komunikace. Nezapomeňme, že určeným pásmem se budou přesunovat i jiné jednotky, že musíme zabezpečit i přednost raketovým útvarům. Abychom mohli sladit všechny přesuny, nutně musíme určit jak osy, tak i časy. Nejsem přítelem toho, aby se čas operačního přesunu určoval do minut, rozhodně ale 5—10 min. intervaly musíme volit.

Při plánování i v průběhu řízení přesunů bychom měli **počítat s určitými prostorovými i časovými rezervami**, abychom vyloučili možnost, že plán bude **ihned narušen**. Štáby dosud takové návyky nemají. Proto při cvičeních vojska plánované časy neplní a dojíždějí do určených prostorů soustředění během ranního rozsvitu i během dopoledne.

S. Machulda: Soudruh Jaček má pravdu. Jsem pro centralizované plánování operačních přesunů, ovšem kritizuji současnou praxi a současný stav při plánování operačních přesunů. Plánování do minut je neúčelné, ztěžuje štábní práci — doslova ještě dnes v podstatě manuální — je zdlouhavé a přitom naprosto

nereálné. V nařízení pro přesun bude výhodnější dávat časové údaje s ponecháním určité volnosti nebo časové zálohy, protože objektivní příčiny, tzn. vliv nepřítelů na operační přesuny nelze vyloučit. S tím bychom měli rozhodně počítat.

Ještě k s. Pezlovi o otázce operačních přesunů na vlastním teritoriu. Za týlové zabezpečení přesunů neodpovídají orgány týlu frontu, ale orgány teritoria. Proto k zabezpečení přesunu organizujeme součinnost přesunujícího se svazu nebo svazku, s teritoriálním orgánem, tj. s týlem vojenského okruhu apod.

S. Janata: Souhlasím se soudruhům Machuldou v otázce časového plánování. Doba 10 minut představuje při rychlosti 25–30 km vzdálenost asi 3 km, 5 minut vzdálenost asi 1,5 km. Tyto vzdálenosti jsou při řízení operačních přesunů prakticky zanedbatelné.

Při organizaci operačních přesunů nezáleží úspěch jen na správném plánování vševojskového štábu, ale hlavně na řízení přesunu velitelem svazku, útvaru a jednotky. Uvědomíme-li si normu operačního přesunu — průměrnou rychlost 25 až 30 km, je každý velitel povinen zvážit osu, po které se přesunuje, a využít rychlostí vozidel začleněných do proudu. V zatáčkách nebo na překážkách se sníží pochodová rychlost až na 20 km i méně. Pojede-li první vozidlo průměrnou rychlostí asi 40 km, poslední vozidlo ve 4km proudu pojede rychlostí asi 50 km. Rychlost posledního vozidla je limitována druhem techniky, která je v přesunujícím se proudu zařazena. Tanky mají průměrnou maximální rychlost 50 km, obrněné transportéry 60 km a automobily 80–90 km. K dosažení průměrné rychlosti 30 km můžeme počítat, že čelní vozidla zpravidla pojedou 40km rychlostí. Aby nedošlo k roztržení proudu, za překážkou zpomalí a jedou tak dlouho nižší rychlostí, jak dlouhý je proud. Nedodržením této zásady dochází za překážkou k roztržení proudu. Nesníží-li první vozidlo za překážkou rychlost, prodlouží se 4km proud asi na 7 km. Poslední vozidla dojíždějí rychlostí 60 km; proto také zařazené tanky svou rychlostí nestačí.

S. Pezl: Každý operační přesun je prakticky přesun kombinovaný. Rychlost přesunů ovlivňují možnosti tankové techniky. Při přesunu 2. sledu na stupni armády nemůžeme experimentovat a dělit proudy na tankové a kolové a přesunovat proudy zvýšenými rychlostmi. V současné době mají velitelé útvarů a jednotek malou praxi ve vedení proudů s cílem dodržet bojovou pohotovost. Výsledky prověřovaných svazků našeho svazu ukazují, že je to otázka, které je nutno věnovat zvýšenou pozornost v bojové přípravě. Praxe tankových jednotek ukazuje, že vojáci mají dobré znalosti jízdy na tankodromu. Ovšem jízdu v kolonách na komunikacích od tankové rotě výše, v předepsaných rychlostech, nezvládli.

Splnění tohoto úkolu je ekonomicky velmi nákladné; vycvičit — to nestačí jenom odjet 80–100 km. To vyžaduje trvalou praxi a výcvik ve větších jednotkách.

S. Janata: Nové řady stanoví průměrnou rychlost přesunů 25–30 km. Konstrukce zavedené techniky má zlepšené řízení vozidel, které usnadňuje projíždění zatáček. Nedochází k takovému snížení rychlosti, jako např. u starší techniky (T-34), které větší zatáčky projížděly 5–10km rychlostí. Nová tanková technika umožňuje průjezd skoro dvojnásobnou rychlostí kolem 15–20 km. Snížení rychlosti v zatáčce, i když poměrně na krátkou dobu, způsobí zpomalení celého proudu. Důležité je si vždy uvědomit, po jaké komunikaci se proud pře-

sunuje; zejména v našich podmínkách, kde na úseku 30 km počítáme se 4—5 zatáčkami. Správná volba rychlosti přesunu umožní dojezd pásové techniky v kombinovaném proudu.

S. Jaček: Stanovené normy odpovídají možnostem techniky; ovšem techniku řídí lidé a hovoříme-li dnes především o počátečním období války, musíme počítat s tím, že v tancích budou sedět mnohdy záložníci, kteří nebudou mít odpovídající zkušenosti. Může se tedy stát, že jednoduchá porucha, např. sjetí do příkopu, podstatně zdrží přesun. Vycvičenost osádek je tudíž důležitý předpoklad úspěšných přesunů.

S. Pezl: V současné době je nezbytné, aby na každém bojovém vozidle byli minimálně dva řidiči, kteří zvládnou příslušnou techniku. Operační přesuny budou především v noci a na velké vzdálenosti. Nelze tedy požadovat, aby řidič řídil vozidlo na 200—250 km přesunu, potom během šesti hodin nejnutněji ošetřil a doplnil bojovou techniku a ihned šel jako řidič bojového vozidla do boje. Proto je nutné uvažovat o otázce přípravy a výcviku záložních řidičů a maximálně využívat vycvičené příslušníky osádek při předvídání boje.

S. Jaček: Několik slov ke kontrole přesunů operačními štáby. Je nutné si uvědomit, že důstojníci, kteří přesuny plánovali, budou o nich mít nejlepší přehled. Proto za přesunu zůstanou ve štábu a budou je řídit. K dílčí kontrole vyčleníme další skupiny důstojníků. Aby mohli účinně zasahovat, musí bezpodmínečně znát zásady plánu přesunu a operační přesuny vcelku. Jinak je jejich činnost zbytečná a může narušit celý zámysl a průběh přesunů.

S. Pezl: Ještě k metodě práce štábu při řešení nepředvídané situace, zejména při změně os přesunu a při obejití silně zamořených prostorů po pozemních úderech. První, kdo na tuto otázku reaguje, je velitel přesunujícího se svazku. Svazek sleduje trvale radiační situaci, je bezprostředně v prostoru bojové činnosti a získává i první informace o dané situaci. Požadavek je, aby rozhodnutí nebo rozkaz pro přesun dávaly veliteli určitou možnost manévru. V otázkách součinnosti bude nutné uvažovat o směru větru a předběžně určit možné směry obejití.

Situace velmi ztíží včasné doručení rozkazu k podřízenému. Bude účelné, aby se rozhodl v daných intencích součinnosti především velitel svazku, který se přesunuje. Po určité době, v které velitel svazku řeší vyvedení do určeného prostoru svými prostředky, uskuteční se opatření štábu armády, které prakticky zabezpečí přesun. Jde především o to, aby na vzdálenost asi 1,5 až 2 hodin přesunu velitel divize zabezpečil přesun vlastními prostředky — zálohou pořádkových orgánů, orgány průzkumu a odřady zabezpečení pohybu. Do té doby štáb armády nebo štáb frontu zorganizuje nejnutnější opatření pro vedení proudu zasazením zálohy (prakticky v každém pořádkovém úseku je část zálohy; a kromě toho je účelné mít pro každý operační přesun zálohu mobilních prostředků, zejména vrtulníků). Praxe ukazuje, že obsazení určitých úseků nebo důležitých přechodů mobilními pořádkovými orgány je velmi progresivní a je třeba ji dále rozvinout a získat zkušenosti.

S. Machulda: Při změně pásma přesunu mám na operační štáb jeden požadavek, který se zatím na cvičeních s vojsky nebo na velitelsko-štabních cvičeních nerealizuje. Včas uvědomit o změně pásma přesunu TVS frontu nebo TVS armády.

Týl frontu nebo armády zabezpečuje původně plánovaný přesun. Při změně pásma přesunu musí hledat nové možnosti zabezpečení přesunů, protože původní organizace týlu nemusí vždycky odpovídat změně pásma přesunu. V takovém případě by přesunovaný svazek nebo svaz jezdil a odebíral materiál, odsunoval raněné, techniku apod. v původních prostorech, značně vzdálených od nově plánovaného přesunu.

S. Janata: Odřady zabezpečení pohybu vybavené speciálními ženijními prostředky nebo technikou s různou navěšenou aplikací (např. tanky s buldozerovou radlicí pro odhrnování překážek s komunikací) nám svým návěsem snižují mobilitu těchto prostředků. Navěsíme-li na tank těžkou buldozerovou radlicí, snižuje se rychlost průměrně o 20—30 %. Prostředky, začleněné v OZP, se pohybují tudíž podstatně nižší rychlostí než odpovídá průměrnému plánovanému tempu operačního přesunu.

S. Pezl: Nezbytným úkolem technického rozvoje je vyřešit rychlé výkonné zemní stroje na kolovém podvozku pro běžnou úpravu narušených komunikačních zón a lehkou buldozerovou radlicí pro tanky. Tanky s buldozerovým zařízením jsou výkonnější než běžně zavedené buldozery.

S. Machulda: Zmíním se ještě krátce o týlovém zabezpečení přesunů v průběhu operace.

Týlové zabezpečení předpokládá: včasné doplnění zásob na předepsanou výši, vhodnou organizaci týlu při přípravě, během přesunu a v prostorech odpočinku (soustředění), technické a zdravotnické zabezpečení přesunovaných vojsk, pořadí přesunu týlových útvarů a zařízení, organizaci týlu a způsob zabezpečení pro přesun.

Týl frontu organizuje materiální zabezpečení podle zvláštního plánu z frontových skladů (oddělení), které jsou nejbližší os přesunů. V případě potřeby mohou být předem vyváženy zásoby materiálu a na osy přesunu vysunována oddělení skladů (dopravní prostředky se zásobami, hlavně PHM).

Menší jednotky a jednotlivci se zabezpečují z etapních stanic (PHM, proviantu, technické pomoci, zdravotnických). Zřizují se na základních silnicích týlu frontu na vzdálenost asi jednodenního pochodu (200—250 km) u každého silničního praporu.

Týl vytváří předpoklady, aby se vojska přesunula do určených prostorů se stanovenými zásobami.

Za včasnou přípravu os přesunu, obnovu a stavbu přechodů přes vodní toky a organizaci pořádkové služby odpovídá ženijní vojsko spolu se silničními svazky a útvary týlu frontu a armády. Zvláštní pozornost věnuje zabezpečení přesunů přes vodní překážky, zřizování objížděk velkých sídlišť a komunikačních uzlů, technickému přikrytí mostů a jiných objektů.

Ranění a nemocní se odsunují do nejbližších zdravotnických zařízení frontu. V případě potřeby se v pásmu přesunu rozvinují pohyblivé nemocnice.

Přesun týlových útvarů a zařízení organizuje štáb týlu, zpracuje plán přesunu a sladí jej s vševojskovým štábem.

Po přesunu štáb týlu v úzké součinnosti s vševojskovým štábem organizuje rychlé doplnění vojsk materiálem a přípravu týlu k zabezpečení další činnosti.

3. Názory na využití prostředků mechanizace a automatizace při řízení přesunů v průběhu operace.

S. Jaček: Je velmi těžké v dnešních podmínkách, téměř manuálně plánovat přesuny před zahájením operace. I tehdy, je-li dostatek času, je to úkol velmi náročný. Bez mechanizace a automatizace je však téměř nemyslitelný v průběhu operace, kdy na plánování a případné změny plánu zbývají prakticky jenom minuty. Rozkaz o změně přesunu musí dojít od stupně frontu nebo armády až ke každému řidiči. Proto plánující štáb si může pro svoji práci nechat skutečně jen naprosté minimum času, i když vydává předběžné nařízení. Rozkazy a výpisy z plánu přesunu vydáváme po dvou liniích řízení: po linii velitelské a po linii pořádkových orgánů. Tato zvláštnost, typická jenom pro přesuny, zmnoužuje práci štábu.

Mechanizačních prostředků je ve štábech poměrně dost. Nedostatek je v tom, že jsou doposud vyráběny amatérsky a takřka u každého štábu jsou jiné. Má-li být řízení přesunů přísně centralizováno, je nutné i mechanizační pomůcky sjednotit.

Po zvládnutí evidence a účtování, na které se současně zaměřuje hlavní pozornost při automatizaci v armádě, bychom měli soustředit pozornost na otázky automatizace přesunů. Je to jedna z operačních otázek, kterou lze strojově poměrně snadno řešit; to dosavadní práce a pokusy dokazují.

S. Pezl: Některé prvky mechanizace a automatizace dávají podklady pro nejlepší a nejekonomičtější řešení přesunu. Žádný prvek mechanizace a automatizace nás však nezbaví řady velitelských opatření, která směřují k zabezpečení přesunů, ke kontrole připravenosti vojsk apod. Jde tedy o plnění harmonogramu spočítaného stroji a o různé reagování velitelských orgánů, nebo naopak zpracování takového programu, který umožňuje počítači zpětným způsobem reagovat na vzniklou nepředvídanou a nekalkulovanou situaci, která se v průběhu přesunu vyskytla. Štáb i s využitím nejnovější automatické techniky ve velení bude organizovat nepřetržitou kontrolu, jakožto jeden ze základních prvků práce štábu na všech stupních.

Hovoříme-li dnes o otázkách mechanizace a automatizace přesunů, není to věc nějaké daleké budoucnosti, technicky je tento projekt v současné době vyřešen a je ve stádiu, kdy bude v nejbližší době prakticky ověřován v činnosti vševojskového štábu při vyvedení vojsk. Proto na všech stupních velení — na štábu frontu, armády a svazku — je nutné otázkám mechanizace a automatizace věnovat příslušnou pozornost. Přitom pochopit jak základní principy možností řešení úkolů, tak i podstatu fyzické a duševní tvůrčí práce štábu.

4. Které otázky bude nutné v problematice přesunů dále řešit?

S. Jaček: Stěžejní otázka je metoda práce při řízení přesunů a zpracování zkušeností jednotlivých štábů. Další palčivou otázkou je stanovení úkolů pořádkové služby a její řízení v průběhu přesunu. Hlubší řešení zasluhují i kompetenční otázky mezi vševojskovým a týlovým štábem.

S. Pezl: Bylo by možné dále rozpracovat zásady maximálního ekonomického využití všech sil a prostředků, které jsou ve frontovém a armádním týlu k dispo-

zicí, k zabezpečení operačních přesunů při současném nepřetržitém materiálním zabezpečení. Dále jsou to zejména metody přípravy štábů na různých stupních velení k zvládnutí problematiky mechanizace a automatizace a jejího účelného využití v práci vlastního štábu.

S. Machulda: Bude účelné rozpracovat a na cvičeních prověřit **prostorové spojení v týlovém prostoru frontu**, jak pro velení operačním přesunům, tak i pro velení všem týlovým svazkům, útvarům a zařízením týlu frontu — jako zásadní spojení v týlu frontu.

S. Janata: Z hlediska bojové pohotovosti jednotek je nutno dbát na povinnosti technických orgánů svazků, útvarů i osádek při **ošetřování techniky v průběhu přesunu**. Nejvýhodnější podmínky k ošetření techniky jsou při zastávkách, hlavně na regulačních čarách. Dosavadní nedostatek je, že zpravidla na regulačních čarách se vojska nezastavují, technika se minimálně neošetřuje a v důsledku toho se vyskytuje značná poruchovost techniky na konci přesunu, kdy má být v nejlepším technickém stavu.